

בס"ד

פרשת מקץ/עניני החנוכה – הרב ברוך רזנבלום שנת תשע"ג.

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת מקץ שנת תשע"ג.

פרשת מקץ, יוצאת בדרי"כ בימים של חנוכה, ורבותינו מנסים לחפש את ההקשר שיש בין חנוכה, לבין פרשת מקץ...

חלק מהמפרשים מביאים את המדרש בתחילת הפרשה, על הפסוק וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים...

אומרים חז"ל במדרש {בראשית רבה, פרשה פט, אות א} - וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים (בראשית מא, א), (איוב כח, ג): קֶץ שָׁם לַחֲשָׁד, זָמַן נִתֵּן לְעוֹלָם כַּמָּה שָׁנִים יַעֲשֶׂה בְּאֶפְלָה, וּמֵאֵי טַעַם קֶץ שָׁם לַחֲשָׁד, שֶׁכָּל זָמַן שֶׁיֵּצֵר הָרַע בְּעוֹלָם אֶפְלָל וְצַלְמוֹת בְּעוֹלָם, דְּכָתִיב (איוב כח, ג): אֲבָן אֶפְלָל וְצַלְמוֹת, נַעֲקֹר יֵצֵר הָרַע מִן הָעוֹלָם, אֵין אֶפְלָל וְצַלְמוֹת בְּעוֹלָם.

(איוב כח, ג): קֶץ שָׁם לַחֲשָׁד ... ידוע שגם קשור לענין של יוון. ידוע לכולם שיוון, נקראת בשם חושך... רבותינו מוצאים את זה, כבר בפסוק השני בתורה וְהָאֲרָץ הִיְתָה תְהוֹ וְבָהּ וְחֲשָׁד עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם

אומרים חז"ל במדרש {בראשית רבה, פרשה ב, אות ד} - וְהָאֲרָץ הִיְתָה תְהוֹ וְבָהּ... וְהָאֲרָץ הִיְתָה תְהוֹ, זֶה גְלוּת בְּבַל, שְׁנַאֲמַר (ירמיה ד, כט): רֵאִיתִי אֶת הָאֲרָץ וְהִנֵּה תְהוֹ. וְבָהּ, זֶה גְלוּת מְדִי (אסתר ו, יד): וַיִּבְהֲלוּ לְהַבִּיא אֶת הַמֶּן. וְחֲשָׁד, זֶה גְלוּת יוֹן, שֶׁהַחֲשִׁיכָה עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּגִזְרוֹתֶיהֶן, שֶׁהִיְתָה אוֹמְרַת לָהֶם, כְּתָבוּ עַל קֶרֶן הַשּׁוּר שְׁאִין לָכֶם חֶלֶק בְּאַלְהֵי יִשְׂרָאֵל. עַל פְּנֵי תְהוֹם, זֶה גְלוּת מְמַלְכַת הַרְשָׁעָה, שְׁאִין לָהֶם חֶקֶר כְּמוֹ תְהוֹם, מֵהַ תְּהוֹם הַזֶּה אֵין לוֹ חֶקֶר, אִף הַרְשָׁעִים כֵּן. וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת, זֶה רוּחוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ...

בספר ברוך שאמר, הוא מביא רמז לחנוכה, מפרשת השבוע, דוקא מהחלום של פרעה.

כשאתה רואה שבע פרות שמנו, נאכלות ע"י שבע פרות רזות, ואתה רואה שבע שיבולים בריאות, נאכלות ע"י שבע שיבולים רזות, אומר הספר ברוך שאמר – זה רמז לענין של מסרת גיבורים ביד חלשים.

ישנם הרבה רמזים... ראיתי מישהו שמביא רמז, על שאלתו של הבית יוסף, שכולם מתעסקים בה במשך החנוכה – מדוע חנוכה חוגגים שמונה ימים ולא שבעה ימים, הרי היה פח שמן ליום אחד, אז למה צריכים לחגוג שמונה ימים? אז יש הרבה תירוצים... כולם דנים על הבית יוסף...

ראיתי שאחד מביא שזה הרמז לחנוכה - איפה כתובה המילה בית יוסף בתורה?

כתובה בפרשת השבוע, בשעה שהאחים הובאו לבית יוסף. אז כאן הרמז לבית יוסף, בפרשת השבוע.

ישנם רמזים רבים, ואחד הרמזים שמופיע חנוכה במפורש הוא {מג, טז} ... וַיִּטְבַּח טָבַח וְהָכֵן...

אומרים המפרשים – החי"ת של המילה טָבַח והמילה וְהָכֵן – יש לך את המילה חנוכה.

אנחנו רוצים במהלך אחר לגמרי, לנסות להבין את ההקשר של פרשת מקץ לחנוכה, ברעיון שראיתי לראשונה, בספר משכיל לשלמה.

הוא הולך בקו אחר לגמרי, אני רק את הרעיון לקחתי ממנו, ונמשיך ממנו למחוזות אחרים לגמרי...

כאשר האחים מגיעים למצרים, ויוסף אומר להם שהם מרגלים... מצוה יוסף על הממונה על ביתו, לקחת את השקים שלהם, ולמלאות אותם בתבואה, ולהחזיר את הכסף בתוך השקים שלהם.....

אומרת התורה {מב, כז} וַיִּפְתַּח הָאָחֵד אֶת שְׁקוֹ לְתֵת מִסְפּוֹא לְחִמְרוֹ בְּמִלּוֹן וַיָּרָא אֶת כְּסָפוֹ וְהִנֵּה הוּא בְּפִי אֲמַתְחָתוֹ {כח} וַיֹּאמֶר אֶל אָחִיו הוֹשֵׁב כְּסָפִי וְגַם הִנֵּה בְּאֲמַתְחָתִי וַיֵּצֵא לָבָם וַיַּחְרְדוּ אִישׁ אֶל אָחִיו לֵאמֹר מֵהַ זֹאת עָשָׂה אֱלֹהִים לָנוּ.

כתב רש"י - ויפתח האחד. הוא לוי שנשאר יחיד משמעון בן זוגו.

בכל מקום יש שמעון ולוי, ורק כאן נאמר וַיִּפְתַּח הָאָחֵד אֶת שְׁקוֹ..

אומר הספר משכיל לשלמה – ומכאן רמז לענין החנוכה - ויפתח האחד – כל החנוכה זה בגלל האחד.

מי זה היה האחד?

זה שבט לוי.

אלמלא שבט לוי, לא היה חנוכה... למה ?

כי ידוע שמי שניצח את החנוכה, היו מתתיהו כהן גדול ובניו, ששייכים לשבט לוי.

והיות ושבט לוי ניצח, זה פירוש הדבר ויפתח האחד ... שיצאו מתתיהו כהן גדול ובניו למלחמה, כנגד היוונים, וההצלחה שלהם, היא ההצלחה שהביאה להתגברות החשמונאים על היוונים.

הוא מביא על זה ראייה מדברי מדרש... אנחנו נדבר על זה בהמשך, רק נביא את זה כפתיח לשיחה...

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה צט, ב} – כי לא יעשה ה' אלהים דבר וגו' (עמוס ג, ז), יעקב זוג שנים כנגד שנים, ומשה זוג שנים כנגד שנים, יהודה כנגד מלכות בבל, זה נמשל באריה וזה נמשל באריה, זה נמשל באריה (בראשית מט, ט): גור אריה יהודה, וזה נמשל באריה (דניאל ז, ד): קדמיתא כאריה, ביד מי מלכות בבל נופלת, ביד דניאל שהוא בא משל יהודה. בנימין כנגד מלכות מדי, זה נמשל בזאב וזה נמשל בזאב, זה נמשל בזאב (בראשית מט, כז): בנימין זאב יטרף וגו', וזה נמשל בזאב (דניאל ז, ה): וארו חיה אחרי תנינה דמיה לדב, רבי חנינא אמר לדב בתיב, דב היה שמה, היא דעתיה דרבי יוחנן, דאמר רבי יוחנן (ירמיה ה, ו): על פן הכס אריה מינער, זו בבל (ירמיה ה, ו): זאב ערבות ישדום, זו מדי. ביד מי מלכות מדי נופלת ביד מרדכי שהוא בא משל בנימין. לוי, כנגד מלכות יון, זה שבט שלישי וזה מלכות שלישית. זה אותיותיו משלשין וזה אותיותיה משלשין. אלו תוקעי קרנים ואלו תוקעי סולפירים. אלו לובשי כובעים ואלו לובשי קיסים. אלו לובשי מכנסים ואלו לובשי פמליא. אלו מרבים באכלוסין ואלו מועטים באכלוסין. באו מרבים ונפלו ביד מועטים, באיזו זכות, מברכתו של משה, שאמר (דברים לג, יא): מחץ מתנים קמיו. ביד מי מלכות יון נופלת, ביד בני חשמונאי שהם משל לוי. יוסף כנגד מלכות אדום, זה בעל קרנים וזה בעל קרנים. זה בעל קרנים (דברים לג, יז): בכור שורו הדר לו. וזה בעל קרנים (דניאל ז, כ): ועל קרניא עשר די בראשה...

עד כאן דברי המדרש ...

אומר הספר משכיל לשלמה – משה, זיווג לוי כנגד יוון. זה פירוש הדבר ויפתח האחד את שקו.

הפרשה שלנו, פרשת מקץ, שנופלת בחנוכה, אז ויפתח האחד את שקו - הכוונה לשבט לוי.

מי שירצה, יעיין שם בספר, יש שמה כמה דברים נפלאים ביותר.

אנחנו רוצים ללכת למהלך נפלא ביותר, ובס"ד לעמוד על נקודה מאוד מעניינת :

בתחילת הפרשה, יוסף מוזעק מן הבור, לאחר שנפשו של פרעה עמדה לצאת...

ראה את זה שר המשקים, ולמרות שהוא כבר שנתים יודע שיוסף פותר חלומות, אבל לא היה אכפת לו שפרעה מתהפך כל הזמן...

אמר שר המשקים – אם פרעה ימות, ימנו מישהו אחר בתור שר המשקים ....

לכן הוא בא מיד לפני פרעה ... {מא, ט} וידבר שר המשקים את פרעה לאמר את חטאי אני מזכיר היום: {י} פרעה קצף על עבדיו ויתן אתי במשמר בית שר הטבחים אתי ואת שר האפים: {יא} ונחלקמה חלום בלילה אחד אני והוא איש כפתורו חלמו חלמנו: {יב} ושם אתנו נער עברי עבד לשר הטבחים ונספר לו ויפתר לנו את חלמתינו איש כחלמו פתר: {יג} ויהי כאשר פתר לנו כן היה אתי השיב על פני ואתו תלה...

בראש השנה מריצים את יוסף מן הבור ... ויוסף אומר בלעדי אלהים יענה את שלום פרעה...

פרעה מספר לו את החלומות ... פרות... שיבולים...

יוסף פותר לו את החלומות {כה} ויאמר יוסף אל פרעה חלום פרעה הוא את אשר האלהים עשה הגיד לפרעה... {כו} שבע פרת הטבת שבע שנים הנה ושבע השבלים הטבת שבע שנים הנה חלום אחד הוא: {כז} ושבע הפרות הרקות והרעת העלת אחריהן שבע שנים הנה ושבע השבלים הרקות שדפות הקדים יהיו שבע שני רעב: {כח} הוא הדבר אשר דברתי אל פרעה אשר האלהים עשה הראה את פרעה: {כט} הנה שבע שנים באות שבע גדול בכל ארץ מצרים: {ל} וקמו שבע שני רעב אחריהן ונשכח כל השבע בארץ מצרים וכלה הרעב את הארץ: {לא} ולא יודע השבע בארץ מפני הרעב ההוא אחרי כן כי כבד הוא מאד: {לב} ועל השנות החלום אל פרעה פעמים כי נכון הדבר מעם האלהים וממהר האלהים לעשותו: {לג} ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתו על ארץ מצרים... מיד פרעה ממנה אותו למשנה למלך, ומאז מלך יוסף הצדיק, במשך 80 שנה ברציפות – מגיל שלושים ועד גיל מאה ועשר... למרות שפרעה היה מלך, אבל הוא הסיר מעצמו את כל ענייני ההנהגה...

את כולם הוא היה מעביר ליוסף... הוא רק היה חותם על הציקים ☺

אומרת התורה - (נה) **וּתְרַעַב כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּצְעַק הָעָם אֶל פְּרַעֲה לֵלְחֶם וַיֹּאמֶר פְּרַעֲה לְכָל מִצְרַיִם לָכוּ אֵל יוֹסֵף אֲשֶׁר יֹאמַר לְכֶם תַּעֲשׂוּ**

נגמרו שבע שנות השבע, ומתחילות שבע שנות הרעב... האנשים ידעו שיהיו שנות רעב אחרי שנות השבע... אנשים מתכוננים... שמים מזון, סוכר, מלח... כל אחד אוגר מה שהוא יכול...

איך שמתחיל הרעב, נאמר **וּתְרַעַב כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם**... איך כולם נעשו רעבים בבת אחת??

עכשיו רק התחיל הרעב... הרעב מתחיל אחרי כמה חודשים, אחרי שנה... לאט לאט, יגמר המזון, יתחיל הרעב....

לא.... מיד !

אומרת התורה, שאיך שנגמרו שבע שנות הרעב, התחילו שבע שנות הרעב **וּתְרַעַב כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם !**

באים לפרעה לבקש לחם.... שולח אותם פרעה ליוסף - **לָכוּ אֵל יוֹסֵף אֲשֶׁר יֹאמַר לְכֶם תַּעֲשׂוּ**...

אומר רש"י, בשם חז"ל - **אשר יאמר לכם תעשו**. לפי שהיה יוסף אומר להם שימולו, וכשבאו אצל פרעה ואומרים כך הוא אומר לנו, אמר להם למה לא צברתם בר, והלא הכריז לכם ששני הרעב באים, אמרו לו אספנו הרבה והרקיבה, אמר להם אם כן כל אשר יאמר לכם תעשו, הרי גזר על התבואה והרקיבה, מה אם יגזור עלינו ונמות.

במדרש תנחומא, מופיע ביתר הרחבה, שגם האוכל שהיו לוקחים איתם לעבודה, גם כן היה מרקיב...

אז מה לא נהיה רקוב ?

מי שמל את עצמו, ולקח מיוסף, זה הדבר היחיד שלא הרקיב.

ראיתי מישהו שמביא, שמה שנישאר להם רקוב, החזירו חזרה ליוסף, ומיוסף זה חזר להיות טרי. אצל יוסף בידים, נהיה הכל בסדר...

אז מי שרצה אוכל, היה חייב למול...

דבר ראשון השאלה היא – איפה כתוב כאן, שהוא אמר להם למול ? הרי פרעה אמר להם רק **לָכוּ אֵל יוֹסֵף אֲשֶׁר יֹאמַר לְכֶם תַּעֲשׂוּ**... הוא לא אמר להם למול...

אומרים המפרשים על המדרש – המילה אמירה – **יאמר**, זה ברית מילה. למה ?

כמו שנאמר {תהילים קיט, קסב} - **שֵׁשׁ אֶנְכִי עַל אֲמֶרְתְּךָ כְּמוֹצֵא שֶׁלֶל רֵב**.

אותו דבר נקרא בע"ה, בפרשת וזאת הברכה, שם כתוב {לג, ט} .... **כִּי שָׁמְרוּ אֲמֶרְתְּךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצְרוּ**, וחז"ל דורשים על זה, שעם ישראל שמר על בריתו, גם במצרים וגם במדבר.

בספר הריב"א, מבעלי התוספות, הוא מביא - המילה **לְכֶם** [לכו אל יוסף אשר יאמר לְכֶם תַּעֲשׂוּ] = 90, 1 – **מילה** בגימטריא, גם כן 90.

בכתבי הרוקח כתוב - (נה) **וּתְרַעַב כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּצְעַק הָעָם אֶל פְּרַעֲה לֵלְחֶם וַיֹּאמֶר פְּרַעֲה לְכָל מִצְרַיִם לָכוּ אֵל יוֹסֵף אֲשֶׁר יֹאמַר לְכֶם תַּעֲשׂוּ**. – סופי תיבות למול.

ראיתי בעץ יוסף שמביא על הפסוק - **לָכוּ אֵל יוֹסֵף אֲשֶׁר יֹאמַר לְכֶם תַּעֲשׂוּ**. לְכֶם זה הרמז לברית המילה, שנאמר {יז, יא} **יְמוּל לְכֶם כָּל זָכָר**

בא היפה תואר ושואל ארבע שאלות – תימא, מדוע ציוה אותם יוסף למול ? מה טעם קפאן למול, הרי זה לא משבע מצוות בני נח ? מה תועלת מזה ? מאחר שהם עובדי כוכבים, ומולי עובדי כוכבים, גם אם ימולו עצמם, נקראים בשם ערלים ?

זאת סוגיה במסכת נדרים {לא, ב} - **קונם שאני נהנה לערלים מותר בערלי ישראל ואסור במולי עובדי כוכבים שאני נהנה למולים אסור בערלי ישראל ומותר במולי עובדי כוכבים שאין הערלה קרויה אלא לשם עובדי כוכבים שנא' {ירמיה ט-כה} כי כל הגוים ערלים...**

אם ככה, מה הטעם שציוה אותם למול, הרי בן כך ובין כך הם נקראים ערלים ?

שאלה נוספת שהוא שואל – אפילו גר שמל ולא טבל, כאילו לא מל... אז אם אתה רוצה לגייר אותם, אז אם הם מל ולא טבלו, אז מה תועלת בענין ?

עוד הוא שואל – ואולי היו ראויים אלה שמלו לעונש ? כמו גוי ששבת חייב מיתה, אז אולי גם גוי שמל, חייב מיתה ?!

אלו השאלות ששואל **היפה תואר**... הוא לא נמצא לפנינו, אבל ראיתי את זה בספר **תורה שלמה**, שמביא את זה בשמו.

כמעט כולם עונים את אותה תשובה... גם בעץ יוסף, גם ביפה תואר וגם במכתב מאליהו, כולם עונים כמעט באותו סגנון...

יוסף ידע שעם ישראל צריך לרדת למצרים, וכל מה שהקב"ה שלח אותו למצרים, זה כדי שיכין את בואם של עם ישראל למצרים... וכשעם ישראל יגיעו למצרים, אמר יוסף, יהיה מצב שעם ישראל יהיו מהולים, והמצרים יהיו ערלים, ואז דרכם של הערלים שצוחקים על המהולים (דברי הרב דסלר), והראיה שעמלק היה תופס ערלות, ואז זורק אותם כלפי מעלה ואומר לקב"ה 'הי לך מה שבחרת'... ואם זה היה ההתנהגות של אומות העולם כלפי ברית המילה, לכן אמר יוסף – היות ועם ישראל עתיד לרדת למצרים, והיות וכך, המצרים יצחקו עליהם... אנחנו נעשה פתרון... נדאג שכל המצרים יהיו מהולים ! ואם כל המצרים יהיו מהולים, אף אחד לא יצחק על עם ישראל...

כך כותב הרב דסלר, וכך גם מביאים העץ יוסף והיפה תואר.

בספר תפארת יהונתן, יש לו כמה ביאורים על ענין המילה, והוא אומר שיוסף רצה להוציא את המצרים, ממעגל המזלות.

ישנה מערכת של מזלות שנקראת **שנצ"מ חכ"ל**, זאת סוגיה בגמרא, במסכת שבת... והמזלות האלה מספקים את המזון לעולם.

אומר הספר תפארת יהונתן – מי שנימול, יוצא ממערכת המזלות הזאת.

הוא מביא על זה פסוק בספר משלי {יד, ד} **וְרַב תְּבוּאוֹת בְּכַח שׁוֹר**... והיות ויוסף נקרא בשם 'כח שור', והתבואה באה דרך המזל שנקרא שור, רצה יוסף שהאוכל למצרים, לא יעבור דרך **שנצ"מ חכ"ל**, אלא יעבור דרך הכוח של יוסף.

והיות וכך, כדי שתהיה להם אפשרות לקבל את האוכל דרכו, אמר להם "יתמולו עצמכם" ובוה תצאו ממערכת המזלות, כי כמו שעם ישראל אינו נמצא במערכת המזלות, כי הוא מהול, אותו דבר אתם, תצאו ממערכת המזלות, וכך אני יוכל לספק לכם מזון.

ולכן יוסף הצדיק נקרא בשם המשביר, כי הוא זה שסיפק להם את האוכל, בשנות הרעב.

אלו הדברים שכותב התפארת יהונתן.

בא הכלי יקר, ואומר דבר נפלא ביותר... נרחיב קצת בדבריו, מבלי להתייחס בעומק הדברים :

אומר הכלי יקר – דע לך, שעורלה נקראת בשם חרפה...

איפה אנחנו מוצאים את זה ?

בפרשת וישלח, כאשר שמעון ולוי, אומרים לחמור, שאם הם רוצים לקחת את דינה, הם חייבים למול... ושם כתוב {לד, יד} **וַיֹּאמְרוּ אֵלֵיהֶם לֹא נוּכַל לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר הַזֶּה לְתַת אֶת אַחֲתָנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ עֲרָלָה כִּי חֲרָפָה הוּא לָנוּ**...

אז הערלה נקראת בשם חרפה...

גם רעב נקרא בשם חרפה, שנאמר {יחזקאל לו, ל} **וְהַרְבִּיתִי אֶת-פְּרֵי הָעֵץ וְתִנּוּבַת הַשָּׂדֶה לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֲרָפַת רָעֵב בְּגוֹיִם**.

יוצא שגם רעב נקרא בשם חרפה וגם עורלה נקראת בשם חרפה.

אומר הכלי יקר – היות והוא אמר להם רבותי, אם אתם רוצים להסיר ממכם את חרפת הרעב, יש רק דרך אחת... בגוף יש מקום שנקרא חרפה, אם תסירו את החרפה הזאת, לא יהיה לכם רעב.

הם באו אליו, ואמרו לו – אנחנו רעבים !

אמר להם יוסף – אין בעיה, אתם רוצים להסיר את חרפת הרעב ?! חרפת רעב ע"י חרפת הגוף... תסירו את העורלה, ממילא יהיה לכם אוכל.

הוא ממשיך בהרחבה גדולה... והוא כותב מה שכתוב בספר משלי {ו, כו}, ששם אומר שלמה המלך, שאדם שמדרדר לזנות, מגיע עד כיכר לחם, שנאמר **כִּי בְעַד אִשָּׁה זֹנָה עַד כִּפָּר לְחֶם וְאִשָּׁת אִישׁ נִפְשׁוֹ יִקְרָה תְצוּד**

אומר הכלי יקר – היות והמצרים היו נגועים בזנות רח"ל, לכן הם קיבלו עונש של רעב. אמר להם יוסף, אם אתם רוצים להסיר את הרעב, תסירו את החרפה הזאת. ממילא תבין, שיוסף הצדיק שהיה מושלם במידה הזאת, מידת היסוד, ולכן עליו נאמר { מט, כד } **מִשֶׁם רָעָה אֶבֶן שֶׁרָאָל** ... הוא זה שסיפק את המזון לכל מצרים.

יש רעיון יפה מאוד, שמופיע בספר **אמרי שמאי**, להסביר עפ"י זה, דבר נפלא :

אומר הכלי יקר – כמו שיש חרפה בגוף, ורק מי שמסיר את החרפה הזאת, זוכה שהחרפה של הרעב לא מגיעה אליו... דע לך, שכל מי שלא מל את עצמו, והיה ערל ... היות וכל החרפה היתה בגופו, ממילא, כל הפירות שהיו ברשותו, נרקבו.

אומר הספר אמרי שמאי דבר נפלא ביותר :

בשעה שאחי יוסף יורדים למצרים, הם נכנסים בעשרה שערים...

שואל אותם יוסף – מה אתם מחפשים פה ?

אמרו לו האחים – { מב, י } **וְעַבְדִּיךָ בָּאוּ לְשֶׁבֶר אֶכֶל**

אומר להם יוסף - **...מְרַגְלִים אַתֶּם לְרֹאוֹת אֶת עֲרוֹת הָאָרֶץ בְּאַתֶּם...**

כל מצרים באים לקחת אוכל... לאף אחד הוא לא קורא מרגלים, מה קרה כאן, דוקא להם ?

אז פשוט הדבר, משום שרצה לטרטר אותם, אבל על סמך מה, מה הטענה ?

אז חלק מהמפרשים **אומרים** – כי נכנסו בעשרה שערים .... למה נכנסתם בעשרה שערים !!

"אנחנו מחפשים את אח שלנו"...

אבל מה התשובה ? אם אתם רוצים להיכנס, כנסו כולם בשער אחד ! מה פתאום נכנסתם בעשרה שערים ??

אומר הספר **אמרי שמאי** – הסיבה שיוסף טען שהם מרגלים, בגלל סיבה אחת ... כתוב בפרשת השבוע, שהתחיל הרעב במצרים, אומר יעקב לבניו "לכו למצרים" - { מב, א } **...לְמַה תִּתְרָאוּ...** כל השכנים פה מסביב, יורדים למצרים לשבור אוכל, אנחנו יש לנו אוכל, אבל זה לא מצטייר, אומר להם יעקב אבינו, שלנו יש אוכל וכולם יורדים למצרים....

אז אעפ"י לנו יש עדין אוכל, תרדו למצרים לשבור אוכל !

למה להם היה אוכל, ולאלה שמסביב לא היה ?

אומר הספר אמרי שמאי – פשוט מאוד. כל אלה ששבו מסביב, גם היו ערלים, אז התבואה שהם הכינו, גם כן נרקבה...

היחידים שהיו מהולים, היו יעקב ובניו...אצלם בבית התבואה שהם שמו, לא הרקיבה..

אומר להם יוסף – תגידו, למה באתם למצרים ? חסר לכם אוכל בבית ?

אמרו לו – האמת לא. יש לנו אוכל...

אמר יוסף – אני יודע למה יש לכם אוכל, כי מי שמהול, התבואה שלו לא נרקבת ... אלא מה, באתם לפה כי אתם מרגלים !

אם הייתם צריכים אוכל, לא הייתם באים עכשיו, אלא מתי שהיה ניגמר לכם המזון !

לכן אמר להם יוסף - **מְרַגְלִים אַתֶּם !**

בספר **תפארת יהונתן**, הוא כותב ששומן פירות, מביא ריקבון, אבל טל שיורד על הפירות, מונע את הריקבון.

ולכן בשעה שיצחק אבינו בירך את יעקב אבינו, ואמר לו **מִשְׁמַנֵי הָאָרֶץ**....

אמר יצחק "אם אברך אותך רק **מִשְׁמַנֵי הָאָרֶץ**, זה יביא ריקבון ... " מיד הבטיח לו גם **וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם** {בראשית כו, כח}

כותב התפארת יהונתן – והנה תמצא, שבברכה של **יְתֵן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל** ... ראשי תיבות **מילה**. כמו שטל מונע את הריקבון, כך המילה מונעת את הריקבון.

בספר שם משמאל {פרשת בשלח שנת תרע"ז} כותב, שכל אותם אנשים שנימולו במצרים, הסכימו לכל מה שאמר יוסף, והלכו למול את עצמם ... כל אותם אנשים, היו בסוף הערב-רב, שהצטרפו לעם ישראל ביציאת מצרים.

זה שהם מלו את עצמם, נתן להם את האפשרות, להידבק בעם ישראל, כשהם יצאו ממצרים....

אעפ"י שקשים גרים לישראל כספחת, עם כל זה, הלכו ויצטרפו לישראל בשלב מאוחר יותר...

דרך אגב, אותם דברים כותב גם הרמ"ע מפאנו, גם על תושבי שכס – עשרים וארבע אלף תושבי שכס נימולו, ואותם עשרים וארבע אלף איש, התגלגלו שוב פעם, בנשמות של שבט שמעון, וחזרו בחזרה ומתו במעשה זמרי, למה ??

כי הם נימולו.

הרב דסלר בספרו {מכתב מאליהו, חלק ב', ע"מ 232}, כותב דבר שהוא פלא. הוא מביא מהר"ל ... וננסה לבאר אותו, כפי שראיתי בכמה וכמה מפרשים....אני מקריא את דבריו :

והנה זה דבר משונה מאוד, למה הכריח אותם ע"י הרעב, למול ? מה תועלת בזה ? ודבר זה היה משונה אצלם. ותשובה של פרעה היתה, אפילו אומר לכם חתכו מבשרכם והאכילו לאנמיות, תשמעו לו. ומה ענין למול ? וכתב המהר"ל בזה דבר עמוק, כי אי אפשר ליהנות מזכותו של צדיק, אלא אם כן, מקבל קצת דמיון ממנו, לכל הפחות דמיון חיכוני, אל מידת הצדיק. וכיון שמידת יוסף, היא צדיק יסוד עולם, דהיינו, שלמות ברית המילה, כידוע שהיא מידת היסוד, לכן לא יכלו ליהנות מזכות צדקותיו, אלא אם כן ימולו, אעפ"י שלא יעשו את זה לשמה.

עד כאן דברי הרב דסלר.

ראיתי שתלמידי הרב דסלר, מבארים את הדברים באופן נפלא ... האמת היא, שלמצרים היה מגיע עונש, וזה אולי דבר שלא יודעים אותו...

כמה שנים היה רעב במצרים ???

אנחנו יודעים – שנתיים... ברגע שיעקב אבינו ירד למצרים, הפסיק הרעב.

מה זאת אומרת ? אבל החלום שלו היה שיהיה שבע שנים... אז איפה עוד חמש שנים ?

אומרים חז"ל – אחרי שיעקב ניפטר, חזרו עוד חמש שנים.

שנתיים היה, עד שיעקב אבינו ירד למצרים... אח"כ הפסקה 17 שנה, עד שיעקב אבינו ניפטר, ואחרי זה, חזרו להם עוד חמש שנים של רעב.

אומרים חז"ל במדרש – זהו שנאמר {ג, כא} אֲנִי אֶכְלֶלְךָ אֶתְּכֶם וְאֶת טַפְּכֶם... אני אתן לכם מה לאכל.

מה אתה צריך לתת לנו אוכל !! נלך לסופר וניקנה !

לא ולא, הולך לחזור רעב, לא יהיה שוב פעם אוכל !

דעה אחת במדרש – שבע שנים.

דעה שנייה במדרש – 14 שנה. שנתיים ואחרי זה עוד 12.

למה ?

כי הוא חלם שבע שנים של פרות, ושבע שנים של שיבולים = 14.

דעה שלישית במדרש – 28 שנים היה רעב... למה ?

שבע שחלם פרעה על הפרות... שבע שיבולים... ואחר כך, שהוא מספר ליוסף על הפרות והשיבולים = 28.

דעה רביעית במדרש – הרעב היה 42 שנה. שתיים שפרעה חלם, שתיים שפרעה סיפר ושתיים שיוסף פתר... יש לך שש פעמים שבע = 42.

מתי חזר השבע ?

אומר המדרש – בימי יחזקאל...

כל אחד שואל את עצמו – למה כל הרעב הזה ???

התשובה פשוטה מאוד :

למצרים היה מגיע עונש של רעב ! הקב"ה גזר עליהם רעב... למה ??

כי שלמה המלך אומר במשלי (ו, כו) **כִּי בָעַד אִשָּׁה זֹנָה עַד כִּפָּר לָחֶם...**

מצרים, היתה מרכז הזנות של העולם.. ואם ככה, מגיע להם העונש של הרעב !

בא יוסף, ואומר למצרים – תשמעו, לכם מגיע למות ברעב ! אתם רוצים אוכל !! רק ממני...

אתם רוצים לקבל ממני אוכל !!! אין שום בעיה ... אני דורש למול ! למה ?

כי אומר הרב דסלר, בשם המהר"ל, שאתה צריך להידמות לצדיק במשהו ....

אמר להם יוסף "אין לכם שום דמיון אלי... בדבר אחד אתם יכולים להידמות לי – אם תסירו את החרפה מבשרכם... ממילא, ותכלו להידמות במימד מסוים אלי, ואספק לכם מזון.

אם ככה נוכל להבין, את מה שכותב האזנים לתורה - כולם שואלים, מה פתאום נותן יוסף עצות לפרעה, שנאמר {מא, לג} **וְעֵתָה יֵרָא פְּרָעָה אִישׁ נְבוֹן וְחָכָם...** ביקשו ממך לפתור את החלום, לא לתת עצות !

אמר יוסף – פרעה תדע לך, **וְעֵתָה....**

אומרים חז"ל במדרש – בכל מקום שכתוב **וְעֵתָה**, זה לשון תשובה, שנאמר {דברים י, יב} **וְעֵתָה יִשְׁרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שָׂאֵל מֵעַמְּךָ...**

אמר יוסף לפרעה – **וְעֵתָה** – דע לך, אתה צריך למנות בן-אדם, שיחזיר את העם בתשובה. כל הסיבה שמגיע לכם רעב, כי אתם מתנהגים בצורה נוראה !

כך אומר האזנים לתורה.

בא האלשיך הקדוש, ואומר תשובה, ובוה נסיים את המעגל הזה :

אומר האלשיך – מצרים היתה מרכז הזנות של העולם. והיות וגזרה חכמתו יתברך, שעם ישראל ירדו למצרים, שנאמר לאברהם אבינו בברית בין הבתרים... אמר הקב"ה "בתוך הזוהמה הזאת הם יהיו !! חייבים לדאוג, שלא יקבלו את המזון, משרו של מצרים" למה ? כי אם יקבלו את המזון ממצרים, עם ישראל ישקע בתוך זוהמת מצרים, ולא תהיה להם תקומה. מה עשה הקב"ה ?

דאג שהאוכל לא יבוא משרו של מצרים, שנקרא בשם רה"ב, והאוכל יבוא מצד יוסף הצדיק.

אם יוסף הצדיק מספק להם את המזון, והמזון לא מגיע דרך שרו של מצרים, אז ממילא עם ישראל לא ידבק, בזוהמת מצרים.

והיות והקב"ה לא רצה שעם ישראל ידבק בזוהמה הזאת, לכן הוא מינה את יוסף, שהאוכל יבוא דרכו, כדי שעם ישראל לא יכנסו לתוך זוהמת מצרים.

אומר האלשיך הקדוש – לכן אמר יוסף ליעקב אבינו {מה, ט} **... רְדָה אֵלַי אֵל תַּעֲמֹד {י} וַיִּשְׁבֹּת בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וְהֵייתָ קְרוֹב אֵלַי אַתָּה וּבְנֵיךָ וּבְנֵי בְנֵיךָ וְצִאנְךָ וּבְקַרְךָ וְכָל אֲשֶׁר לְךָ {יא} וְכַלְפָּתִי אֶתְּךָ...**

יוסף ידע שיעקב חשש, שמא הוא יוכל ממצרים... ולכן אמר לו יוסף **רְדָה אֵלַי...** האוכל בא דרכי, אין לך ממה לחשוש...

אומר האלשיך הקדוש – עפ"י זה תבין טוב מאוד. כמו שהאדם ממולא באיברים-איברים, כך גם האדמה איברים-איברים.

והנה כותב המדרש {ילקוט שמעוני, פרשת מקץ} - כשם שאברים לאדם כן לארץ. וראש עפרות תבל – הנה כסה את עין הארץ, ותפתח הארץ את פיה. ארץ אוכלת יושביה. ומתחת זרועות עולם, הנה רחבת ידים. ויניקהו דבש מסלע, יושב על טבור הארץ. כי ערות הארץ באתם לראות. והארץ לעולם עומדת.

המקום הכי משוקץ בעולם, נמצא על אדמת מצרים !

הקב"ה גזר על עם ישראל שירד למצרים, אבל בא ותראה אומר האלשיך הקדוש – אף אחד במצרים, לא היה נגוע בחטא של עריות.

שרה עמדה בניסיון, ונגדרו כל הנשים בזכותה. יוסף עמד בניסיון, ונגדרו כל הזכרים בזכותו.

אחת חטאה, ופרסמה הכתוב – שלומית בת דברי, למטה דן.

איך עמדו בזה ?

אומר האלשיך הקדוש – הם קיבלו את המנה מיוסף הצדיק, והתיישבו לגור בארץ גושן שניתנה במתנה לשרה אמנו, אז ממילא, זוהמת מצרים לא נתפסה שם, ואם כך, יכלו בני-ישראל לשבת שם.

וזו היתה הצלה גדולה, ולכן כתוב בפרשתנו הנה **שבע שבלים עלות בקנה אחד** – קנה בגימטריא 155, ועם תוסף על זה עוד 1, שזה הגימטריא עם הכולל, תקבל 156 = יוסף... לרמוז לך, שכל המזון יגיע דרך יוסף הצדיק.

אם ככה, אומר האלשיך הקדוש – זאת הסיבה ששינה יוסף, את מקומות היישוב של כל תושבי מצרים, כדי להחליש את שרו של מצרים.

עד כאן דברי האלשיך הקדוש. הבנו את המושג של ברית המילה, בפרשת השבוע... מדוע רצה יוסף שהם ימולו ?

כדי להתיש את כוח שרו של מצרים, או כדי לא לגרום לכך, שהמצרים לא יצחקו על היהודים, או בענין החרפה...

איך אני מגיע מכאן לחנוכה ?

התשובה פשוטה מאוד :

בפרשת שמות נקרא בע"ה, שברגע שנפטר יוסף, וכל אחיו וכל הדור ההוא, עם ישראל התחיל להתדרדר...

אומרים חז"ל – ברגע שמתו כל השבטים, כולם הפסיקו למול, מופיע בכמה וכמה מדרשים...

[מדרש תנחומא, אות ה] - בשמות יוסף, הפרו ברית מילה, אמרו נהיה כמצרים. פיון שרָאָה פו, הפר הקדוש ברוך הוא את האהבה שהיה אוהב אותם, שנאמר: הפך לבם לשנא עמו (תהלים קה, כה).

בפרקי דרבי אליעזר [פרק כט] כתוב – פרעה גזר עליהם גזירות קשות ומנע מהם ברית מילה.

במדרש קהלת [פרק ט, אות ד] - עיר קטנה, זו מצרים. ואנשים בה מעט, אלו ישראל, שנאמר (דברים י, כב): בשבעים נפש ירדו אבותי מצרימה וגו'. וכא אליה מלך גדול, זה פרעה. וסבב אתה ובנה עליה מצודים גדלים, שגזר גזרות קשות זו מזו, שמנעו מתשמיש המטה, ומשך להם בערלה, וגדל להם בלורית. ומצא בה איש מסכן וחכם, זה משה, שנאמר (שמות יא, ד): ויאמר משה כה אמר ה' פחצת הלילה וגו'. ומלט הוא את העיר בחכמתו, שנאמר (שמות יב, ז): ולקחו מן הדם וגו'. ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא, אמר הקדוש ברוך הוא אתון לא אדפרתוניה אלא מדפר ליה, (ישעיה סג, יא): ויזכר ימי עולם משה עמו.

אומרים חז"ל [שמות רבה, פרשה יט, אות ה] - ורבותינו אמרו, לא בקשו ישראל למול במצרים, אלא כלם בטלו המילה במצרים חוץ משבטו של לוי, שנאמר (דברים לג, ח): וללוי אמר תמיד ואוריד, למה (דברים לג, ט): כי שמרו אמרתך ובריתך ינצרו, במצרים.

המדרש תנחומא [פרשת בהעלותך, אות ח] אומר - קח את הלויים. זה שאמר הכתוב: ה' צדיק יבחן וגו' (תהלים יא, ה). אין הקדוש ברוך הוא מעלה את האדם לשררה, עד שבחן ובודק אותו תחלה. וכיון שהוא עומד בנסיונו, הוא מעלה אותו לשררה. וכן את מוצא באברהם אבינו, נסהו הקדוש ברוך הוא בעשר נסיונות ועמד בהן. ואחר כך ברכו, שנאמר: וה' ברך את אברהם בכל (בראשית כד, א). וכן יצחק נסהו בימי אבימלך ועמד בנסיונו, ואחר כך ברכו, שנאמר: ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שיערים ויברכהו ה' (שם כו, יב). וכן יעקב אבינו נסהו בכל אותן הצרות, בעשו, ברחל, בדינה, ביוסף, בשמעון ובנימין. והיאך יצא מבית אביו, שנאמר: כי במקלי עברתי וגו' (שם לב, י). ואחר כך ברכו, שנאמר: וירא אלהים אל יעקב עוד בבואו מפדן ארם ויברך אותו (שם לה, ט). וכן יוסף נסהו בכל אותן הצרות, באשת פוטיפר, והיה חבוש שתיים עשרה שנה, ואחר כך יצא ונעשה מלך על שעמד בנסיונו. הוי, ה' צדיק יבחן. ואף שבטו של לוי נתנו נפשם על קדוש שמו של הקדוש ברוך הוא, שלא תבטל התורה. שבשעה שהיו ישראל במצרים, מאסו בתורה ובמילה, והיו כלם עובדי עבודה זרה. שכן יחזקאל מוכיחו, שנאמר: ואמרת אליהם כה אמר ה' אלקים ביום בחרי בישראל ואשא ידי לזרע בית יעקב (יחזקאל כ, ה). מה תיב בסוף הענין, וימרו בי ולא אבו לשמע אלי, איש את שקוצי עיניהם לא השליכו וגו' (שם פסוק ח). מה עשה הקדוש ברוך הוא. הביא חשך על המצרים שלשת ימים והרג בהם כל רשעי ישראל. שכן הוא אומר, וברותי מכם המורדים והפושעים בי (שם פסוק לח). וכן הוא אומר, התאנה חנטה פגיה וגו' (שה"ש ב, יג). התאנה חנטה פגיה, אלו הרשעים שבישראל. והגפנים סמדר נתנו ריח (שם), אלו הנשאים שעשו תשובה ונתקבלו. קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך (שם), שהרי הגיע הקץ מן הגאולה. אבל שבטו של לוי כלם צדיקים היו, והיו עושיין את התורה, שנאמר: כי שמרו אמרתך (דברים לג, ט), זו תורה. ובריתך ינצרו (שם), זו המילה. ולא עוד, אלא כשעשו את העגל, לא נשתתפו שם שבטו של לוי, שנאמר: ויעמד משה בשער המחנה וגו' ויאספו אליו כל בני לוי (שמות לב, כו). פיון שאמר להם משה, שימו איש חרבו על ירכו וגו' (שם פסוק כז). מייד עשו כן ולא נשאו פנים. וכן משה מברכן, האומר לאביו ולאמו לא

רֵאִיתִיו וְאֵת אֶחָיו וְגו' (דברים לג, ט). וְכִינּוֹן שְׂרָאָה הַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵיוּ כָּלֶם צְדִיקִים וְנִסָּה אוֹתָם וְעָמְדוּ בְּנִסְיוֹנָם, שֶׁנֶּאֱמַר: אֲשֶׁר נִסִּיתוּ בְּמִסָּה (שם פסוק ח), מִיַּד אָמַר הַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא, וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם, לְקַנְטֵם מִה שֶׁנֶּאֱמַר: ה' צְדִיק בְּבִחֵן (תהלים יא, ה). אֲבָל הַרְשָׁעִים, כְּתִיב בָּהֶם, וְרָשָׁע וְאֵהָב חֶמְסִים שֶׁנֶּאֱמַר נִפְשׁוּ (שם). אָמַר דָּוִד, אֲשֶׁרִי כָּל יְרֵא ה' הַהוֹלֵךְ בְּדַרְכָּיו (שם קכח, א).

הקב"ה בחר את שבט לוי, לאחר שניסה אותם גם במצרים, גם במדבר, גם בעגל וגם בעבודה זרה במצרים.

הייתי רוצה להיכנס לעומק הסוגיה, של שבט לוי, ולברכה שמופיעה בפרשת וזאת הברכה, משום ששם מונח כל הענין הזה של תנוכה:

רבותינו במדרש, כך מופיע בספרי, בפרשת וזאת הברכה - (דברים לג, ט): כִּי שָׁמְרוּ אִמְרֵתְךָ זֶה עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וּבְרִיתְךָ יִנְצְרוּ זֶה בְּרִית מִלְּחָה. דבר אחר כִּי שָׁמְרוּ אִמְרֵתְךָ בְּמִצְרַיִם, וּבְרִיתְךָ יִנְצְרוּ בְּמִדְבָּר.

אומרים חז"ל – שבט לוי, לא שמר רק במצרים, אלא גם במדבר במשך ארבעים שנה, אף אחד לא נימול.

איפה מלו אותם ???

ביום לפני שיצאו ממצרים, מל משה רבינו את כל הערלים, לפני אכילת קרבן פסח... שנכנסו לארץ ישראל נאמר (יהושע ה, ג) וַיַּעַשׂ לוֹ יְהוֹשֻׁעַ חֲרֻבוֹת צָרִים וַיִּמַּל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל גִּבְעַת הָעֲרֻלוֹת.

יוצא, שארבעים שנה במדבר, אף אחד לא נימול.

שואלת הגמרא {מסכת יבמות עא, ב} – למה ?

ועונה הגמרא כמה תירוצים... אחד התירוצים הוא – משום שלא נשבה רוח צפונית, שמרפאה את מקום המילה.

הסוגיה של הרוחות, זו סוגיה במסכת ב"ב, דף כ"ה... מי שירצה, שיעיין שם....

אומרים חז"ל – דע לך, שהרוח הצפונית הזאת, מרפאה את מקום המילה... לא ניכנס עכשיו להסביר איך ולמה...

אומרת הגמרא – וכל זמן שהיו בני ישראל במדבר, לא נשבה להם רוח צפונית, והיות וכך, היה אסור להם למול את ילדיהם, כי לא היה מה שירפא את מקום המילה, ולכן לא מלו.

תירוץ שני אומרים חז"ל - משום שאף פעם לא היו יודעים, מתי הם יוצאים לדרך, ו יודוע שאסור למול ומיד לצאת לדרך..

למדנו שלמשה רבינו היה את הספק הזה.... הקב"ה אומר לו ללכת למצרים, ומצד שני הוא צריך למול ..

אמר משה – אם אני מל, אני צריך לחכות שלושה ימים, ואם אני הולך אני צריך למול....

החליט משה רבינו לצאת לדרך, וימול אותו בדרך, במלון...

במלון... במקום להתעסק בצרכי המילה, הוא התעסק בצרכי המלון, ולכן בא מלאך ורצה לפגוע בו.

יוצא שאסור לצאת לדרך, כל זמן שעל הילד לא עברו שלושה ימים מיום המילה....

אז מה יעשו עם ישראל ?

ללכת עם התינוק... ולהישאר במקום זה גם סכנת נפשות... אז מה עושים ?

לכן לא מלו במדבר, זה עוד תירוץ שאומרים רבותינו.

משה משבח את שבט לוי. למה ?

כי שבט לוי שָׁמְרוּ אִמְרֵתְךָ בְּמִדְבָּר וּבְרִיתְךָ יִנְצְרוּ בְּמִצְרַיִם.

נשאלת השאלה – אם אף אחד לא מל, אז איך שבט לוי מל ???

אלא מה, הם הלכו וסיכנו את הילדים שלהם !! איך היה מותר להם לעשות דבר כזה ???

כותב הספורנו, בפרשת וזאת הברכה – דע לך, שהילדים של שבט לוי מתו, זה מה שכתוב ואת בניו לא ידע כי שמרו אמרתך... אבל מסרו את נפשם כדי למול.

לשון הספורנו על הפסוק {ג, ט} - **ואת בניו לא ידע כי שמרו אמרתך**. לא הקפיד על חיי בניו במדבר כדי לשמור אמרתך והוא מצות מילת הבנים אע"פ שהיו מתים רבים מהם כאמרם ז"ל (פי"ק דיומא) מפני שלא נשבה להם רוח צפונית: **ובריתך ינצורו**. כאמרם ז"ל שבטו של לוי לא עכדו ע"ג וזה התאמת במצרים ובמדבר.

כל אחד שקורא את זה, שואל את עצמו מיד שאלה – מה, מותר לך להרוג את הילדים שלך על ברית מילה ???

זה לא שעת שמד .... מי התיר לך למול אותם ???

בא החתם סופר ואומר דבר נפלא – דע לך, שלא היתה לעם ישראל רוח צפונית, ארבעים שנה... אומרת הגמרא {מסכת יבמות עב, א} - כל אותן ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא נשבה להם רוח צפונית... אבל לכל העולם, היתה רוח צפונית.

אומר החתם סופר – אני רוצה לומר לך דבר חידוש... לכל העולם היתה רוח צפונית, ולבני ישראל במדבר, לא היתה רוח צפונית, והרוח הצפונית היחידה שהיתה במדבר, נכנסה לאהלים של שבט לוי !

למה ??

כי כל הסיבה שלא היתה רוח צפונית, אומרת הגמרא, משום שהיו נזופים על זה שהם עשו את העגל. אבל שבט לוי שלא עשה את העגל, נשבה להם רוח צפונית, אז ממילא, הם מלו את עצמם !

אז כל אחד שואל את עצמו – אם הם מלו את עצמם, אז מה הרבותא הגדולה, שמשו רבינו משבח אותם ?

בשלמא לפי מה שכותב הספורנו, שהם מתו בגלל שהם מלו את עצמם ... אז משה רבינו אומר "אההה, הם מסרו את נפשם, מגיע להם שבח !"

אבל אם אתה אומר שנשבה להם רוח צפונית, אז מה הריבותא הגדולה, הם הרי חייבים למול !

זו שאלה שצריכה ביאור, ואנחנו בע"ה בלי נדר, נשיב על זה בהמשך...

הייתי רוצה לעמוד על הברכה של משה רבינו, וממנה להגיע לחנוכה:

משה רבינו משבח את שבט לוי {דברים לג, ח} **וללוי אמר תמיך ואוריך לאיש חסידיך אשר נסיתו במסה תריבהו על מי מריבה: {ט} האמר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע כי שמרו אמרתך ובריתך ינצרו...**

מה זה **כי** ?

פירוש הדבר – **בגלל** – בגלל ששמרו אמרתך ובריתך ינצרו...

מה זה בגלל !! בגלל מה ??

עם ישראל עבד את העגל, ושבט לוי לא עבד את העגל... לא רק שהוא לא עבד, אלא הוא הרג את עובדי העגל...

כי שמרו אמרתך ובריתך ינצרו...

עפ"י הגרסה בספרי - **כי שמרו אמרתך** זו עבודת כוכבים.... **ובריתך ינצרו** זו ברית מילה.

עפ"י הגרסה השניה - **כי שמרו אמרתך** במדבר... **ובריתך ינצרו** במצרים.

מה משה רבינו אומר כאן ??

יש למשה רבינו בקשה – {שם, י} **יורו משפטיך לייעקב ותורתך לישראל...**

אומר רש"י - יורו משפטיך. ראויין אלו לכך.

למה ?

התשובה פשוטה מאוד... כי הרמב"ם (הלכות ע"ז, פרק א, הלכה ג) כותב - **ויעקב אבינו למד בניו כלם והבדיל לוי ומנהו ראש והושיבו ביישיבה ללמד דרך השם ולשמר מצות אברהם. וצוה את בניו שלא יפסיקו מבני לוי ממנה אחר ממנה כדי שלא תשכח הלמוד.**

שבט לוי היה היחיד, שעבד את ה' במצרים, וגם למד תורה. הוא למד תורה, ולא עבד עבודה זרה !

חז"ל אומרים, שזה היה הרעיון של יוסף הצדיק, שלא קנה את אדמת הכהנים, רק אותה לא! למה?!

את כל זה הוא עשה, כדי שהלויים יוכלו לשבת וללמוד תורה!

רבתי, אם אלה הדברים, נוכל להגיע לקטע אחרון בברכה:

בגלל **האמר לאביו ולאמו לא ראיתיו**... שעמדו בחטא העגל, כיון שמלו במצרים, כיון שלמדו תורה במצרים...

מבקש משה רבינו בקשה – {דברים לג, יא} **בְּרַךְ ה' חילו ופעל יְדֵיו תִּרְצָה** "יש לי בקשה ריבונו של עולם, פעם אחת ויחידה, נוצר חייל של שבת לוי... פעם אחת ויחידה ששבת לוי יצאו למלחמה" ... מי אלה???

13 אנשים – שנים-עשר בני חשמונאי, ואלעזר הכהן.

לשון רש"י - ראה שעתידין חשמנאי ובניו להלחם עם היוונים והתפלל עליהם לפי שהיו מועטים, שנים עשר בני חשמנאי ואלעזר כנגד כמה רבבות, לכך נאמר ברכ' ה' חילו ופעל ידיו תרצה.

13 איש, יחידה "מובחרת", יוצאים למלחמה כנגד רבבות יוונים... **בְּרַךְ ה' חילו ופעל יְדֵיו תִּרְצָה מִחַץ מִתְּנִים קָמִיו וּמִשְׁנָאֵיו מִן יְקוּמוּ...**

כל אחד שואל – מה זה שימחצו להם את המתנים?! שישברו להם את הראש!

בשביל לענות תשובה, צריכים לקרוא בנביא:

כתוב בספר דניאל, בפרק ב', שנבוכדנצר חלם חלום על איזה מפלצת, שראשה עשוי מזהב, החזה והזרועות מכסף, אגן הירכיים מנחושת, החלק התחתון של הרגלים מברזל, והחלק היותר תחתון, עשוי מתערובת של חרס.

אמר לו דניאל – מה אתה נבהל מהחלום הזה?! הראה לך הקב"ה, את ארבעת הגלגות... **אֵנֶת הוּא רִאשָׁה דֵי דְהֶבֶא** – הראש מזהב זה אתה. החזה והזרועות זה גלות מדי. אגן הירכיים והחלק הראשון של הרגלים, זה יוון, והחלק התחתון זה ברזל.

בחלום של נבוכדנצר, מופיעים יוון באגן הירכיים... מבקש משה רבינו – ריבנו של עולם **מִחַץ מִתְּנִים קָמִיו** – תעזור להם לנצח את היוונים, שנרמזו במתנים...

עד כאן הבקשות...

רבתי, אני רוצה להתחיל את השיעור: ©

הקשר בין יוון לפרשת מקץ, נמצא במדרש חז"ל...

לנסות לבאר אותו, האמינו לי, לא נגמור את זה בשיעור אחד... אני רק אקריא אותו, מבלי להסביר את הדברים:

אומר המדרש [בראשית רבה, פרשה צט, אות ב] - **כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹהִים דָּבָר וְגו'** (עמוס ג, ז), **יַעֲקֹב זֶה שְׁנַיִם כְּנָגֵד שְׁנַיִם, וּמֹשֶׁה זֶה שְׁנַיִם כְּנָגֵד שְׁנַיִם, יְהוּדָה כְּנָגֵד מַלְכוּת בְּבֶל, זֶה נִמְשָׁל בְּאַרְיָה וְזֶה נִמְשָׁל בְּאַרְיָה** (בראשית מט, ט): **גּוֹר אַרְיָה יְהוּדָה, וְזֶה נִמְשָׁל בְּאַרְיָה (דניאל ז, ד): קְדַמְיָתָא כְּאַרְיָה, בִּיד מִי מַלְכוּת בְּבֶל נֹפֶלֶת, בִּיד דְּנִינָא שְׁהוּא בָּא מִשְׁלַל יְהוּדָה. בְּנִימִין כְּנָגֵד מַלְכוּת מְדִי, זֶה נִמְשָׁל בְּזָאב וְזוֹ נִמְשָׁל בְּזָאב (בראשית מט, כז): בְּנִימִין זָאב יִטְרַף וְגו', וְזוֹ נִמְשָׁל בְּזָאב (דניאל ז, ה): וְאַרְו חִיָּה אַחֲרֵי תַנְיִנָה דְמִיָּה לְדָב, רַבִּי חֲנִינָא אָמַר לְדָב כְּתִיב, דָּב הִיא שְׁמָה, הִיא דְעֵתִיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן, דְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן (ירמיה ה, ו): עַל כֵּן הִכָּם אַרְיָה מִיעַר, זוֹ בְּבֶל (ירמיה ה, ו): זָאב עֲרֹבוֹת יִשְׁדָּדֵם, זוֹ מְדִי. בִּיד מִי מַלְכוּת מְדִי נֹפֶלֶת בִּיד מְרַדְכִי שְׁהוּא בָּא מִשְׁלַל בְּנִימִין. לֹוי, כְּנָגֵד מַלְכוּת יוֹן, זֶה שְׂבֵט שְׁלִישִׁי וְזוֹ מַלְכוּת שְׁלִישִׁית. זֶה אוֹתִיּוֹתֵיו מִשְׁלַשִׁין וְזוֹ אוֹתִיּוֹתֵיהָ מִשְׁלַשִׁין. אֵלּוֹ תוֹקְעֵי קְרָנִים וְאֵלּוֹ תוֹקְעֵי סוּלְפִירִים. אֵלּוֹ לֹבְשֵׁי כּוּבְעִים וְאֵלּוֹ לֹבְשֵׁי קִיסִים. אֵלּוֹ לֹבְשֵׁי מַכְנָסִים וְאֵלּוֹ לֹבְשֵׁי פְמִלְלִיא. אֵלּוֹ מְרַבִּים בְּאַכְלוּסִין וְאֵלּוֹ מוֹעֲטִין בְּאַכְלוּסִין. בָּאוּ מְרַבִּים וְנִפְלוּ בִּיד מוֹעֲטִין, בְּאִיזוֹ זְכוּת, מְבַרְכְתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שְׁאָמַר (דברים לג, יא): **מִחַץ מִתְּנִים קָמִיו. בִּיד מִי מַלְכוּת יוֹן נֹפֶלֶת, בִּיד בְּנֵי חֲשְׁמוֹנָאֵי שְׁהֵם מִשְׁלַל לֹוי. יוֹסֵף כְּנָגֵד מַלְכוּת אֲדוֹם, זֶה בְּעַל קְרָנִים וְזֶה בְּעַל קְרָנִים. זֶה בְּעַל קְרָנִים (דברים לג, יז): בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. וְזֶה בְּעַל קְרָנִים (דניאל ז, כ): וְעַל קְרָנִיא עֶשֶׂר דֵּי בְרָאשָׁה. זֶה פֶּרֶשׁ מִן הָעֶרְוָה וְזֶה נְדָבֵק בְּעֶרְוָה. זֶה חֵס עַל כְּבוֹד אָבִיו, וְזֶה בָּזָה עַל כְּבוֹד אָבִיו. זֶה כְּתִיב בּוֹ (בראשית מב, יח): **אֵת הָאֱלֹהִים אָנִי יָרָא, וְזֶה כְּתִיב בּוֹ (דברים כה, יח): וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים. בִּיד מִי מַלְכוּת נֹפֶלֶת, בִּיד מִשׁוֹחַ מַלְחָמָה שְׁהוּא בָּא מִשְׁלַל יוֹסֵף. רַבִּי פִּינְחָס בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָן מִסְרֵת הוּא שְׁאִין עֶשֶׂו נֹפֶל אֶלָּא בִּיד בְּנֵיהָ שֶׁל רְחֵל, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (ירמיה מט, כ): **אִם לֹא יִסְחָבוּם צְעִירֵי הַצֹּאן, וְלָמָּה הוּא קוֹרָא אוֹתָן צְעִירֵי הַצֹּאן, שְׁהֵן צְעִירֵיהֶן שֶׁל שְׂבָטִים********

רבתי, אני לא מבין מה הולך כאן...

בשלמא, יעקב אבינו צירף את יהודה כנגד בבל, מובן... הרי בית ראשון חרב, בגלל עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים... ובבל החריבה את הבית הראשון... אז שמים את יהודה כנגדו, כי כל מי שכופר בעבודה זרה, נקרא יהודי.

בנימין קשור לפרס, גם מובן. בנימין הוא סמל של צניעות... שאומרים חז"ל בגמרא {מסכת מגילה יג, ב} **בשכר צניעות שהית' בה ברחל זכתה ויצא ממנה שאול ובשכר צניעות שהיה בו בשאול זכה ויצאת ממנו אסתר**... וככה שלב אחר שלב.... הפרסיים, אומרת הגמרא {מסכת ברכות ז}, הם צנועים, אבל מצד הטומאה...

יוסף כנגד אדום, כולנו מכירים... בפרשת ויצא... "כיון שנולד יוסף, אפשר לחזור הביתה..." למה ?? כי נולד שטנו של עשו, שנאמר והיה בית יעקב לאש ובית ויסף להבה, ובית עשו לקש.... ממילא, גלות אדום תסתיים, ע"י משיח בן יוסף, הוא הראשון שיגאל אותנו, ובשלב לאחר מכן, יגיע משיח בן דוד.... הלך משה רבינו, וצירף את יוסף כנגד מלכות אדום...

שבת לוי כנגד מלכות יון, מה קרה ???

זה אותיותיו משלשין וזו אותיותיה משלשין – זה שלוש אותיות, וזה שלוש אותיות ...

זה שבט שלישי וזו מלכות שלישית ....

אם אנחנו מחפשים שלישי ... גם בבל וגם מדי וגם אשר, זה שלוש אותיות... מה חז"ל רוצים כאן ???

אז כמובן שזה לא הענין שללוי וליון יש שלוש אותיות, יש עומק בדבר ... רק חז"ל מביאים לך נקודות משותפות, שיש בין יון לבין שבת לוי, והנקודות המשותפות האלה, נותנים איזה שהיא יכולת לשבט לוי, להתגבר על היוונים ... מה מונח כאן ?

אני רוצה להקדים הקדמה, על הפסוק בפרשת משפטים - **ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם**...

אומרים חז"ל - לפנייהם. ולא לפני עובדי אלילים (גיטין פח:), ואפילו ידעת בדין אחד שהם דנין אותו כדיני ישראל, אל תביאהו בערכאות שלהם, שהמביא דיני ישראל לפני ארמים, מחלל את השם ומיקר שם האלילים להשביחם (ס"א להחשיבים), שנאמר כי לא כצורנו צורם ואויבינו פלילים (דברים לב, לא), כשאויבינו פלילים זהו עדות לעלוי יראתם.

לגוים אין מה לחפש במערכת המשפט שלנו !

מביא המדרש מעשה {מדרש תנחומא, משפטים, אות ה'} - עקילס הגר בן אחותו של אדריאנוס, היה מבקש להתגיר והיה מתירא מן אדריאנוס דודו. אמר לו: אני מבקש לעשות סחורה. אמר לו: שמא אתה חסר כסף וזהב, הרי אוצרותי לפניך. אמר לו: אני מבקש לעשות סחורה לצאת לחוץ לינדע דעת הבריות, ואני מבקש למלאך בך היאך לעשות. אמר לו: כל פרקמטיא שאתה רואה שפלה ונתונה בארץ, לך עסק בה, שסופה להתעלות ואתה משתכר. בא לו לארץ ישראל ולמד תורה. לאחר זמן מצא רבי אליעזר רבי יהושע, ראוהו פניו משתנות. אמרו זה לזה: עקילס לומד תורה. כיון שבא אצלם, התחיל לשאל להם שאלות הרבה, והן משיבין אותו. עלה אצל אדריאנוס דודו, אמר לו: ולמה פניך משתנות. סבור אני שהפסידה פרקמטיא שלך או שמא הצר לך אדם? אמר לו: לאו. לאמר לו: אתה קרוב לי ואדם מצר לי. אמר לו: ולמה פניך משתנות? אמר לו: שלמדתי תורה, ולא עוד אלא שמלתי את עצמי. אמר לו: ומי אמר לך בך? אמר לו: בך נמלכתי. אמר לו: אימתי. אמר לו: בשעה שאמרת לך מבקש אני לעשות סחורה, ואמרת לי, כל פרקמטיא שאתה רואה שפלה ונתונה בארץ, לך ועסק בה, שסופה להתעלות. חזרתי על כל האמות ולא ראיתי אמה שפלה נתונה בארץ בישראל, וסופה להתעלות. שכן אמר ישעיה: **כה אמר ה' גאל ישראל קדושו, לבזה נפש למתעב גוי לעבד משלים מלכים יראו וקמו שרים וישתחוו למען ה' אשר נאמן קדש ישראל ויבחרך (ישעיה מט, ז).** אמר לו סקנדרוס שלו: עתידין אלו שאמרת, שיהו מלכים עומדים מפניהם, שנאמר: **מלכים יראו וקמו. הנהו אדריאנוס על לחייו, אמר לו: יש נותנין רטיה אלא על גב המפה. עכשו אם רואין גילורר אחד אין עומדין מלפניו, שהיית אומר שהמלכים רואין אותם ועומדין מפניהם. אמר לו סקנדרוס: אם כן מה תעשה, טמנהו, הואיל והתגיר הרגהו. אמר לו: עקילס בן אחותי עד שהוא במעי אמו היה ראוי להתגיר, מה עשה סקנדרוס שלו עלה לגג ונפל ומת, ורוח הקדש צווחת, כן יאבדו כל אויביך ה' (שופטים ה, לא). אמר לו אדריאנוס: הרי מת סקנדרוס, אין אתה אומר לי על מה עשית הדבר הזה. אמר לו: **שבקשתי ללמד תורה. אמר לו: היה לך ללמד תורה ולא למול. אמר לו עקילס: נתת לאסטרטלירוס אנונה אלא אם כן נטל זינו שלו. כך, לעולם אם אין אדם נמוך, אינו יכול ללמד תורה, שנאמר: מגיד דבריו לעיני עקב (תהלים קמז, יט), למי שהוא מל כיעקב, לא עשה כן לכל גוי (תהלים קמז, כ), משום שהם ערלים. חקיו, זו תורה. ומשפטיו, אלו הדינים, שנאמר: שם שם לו חק ומשפט (שמות טו, כה). אמר הקדוש ברוך הוא למשה: נתתי להם את התורה, לך ותן להם את המשפטים.****

יוצא, שמי שלא מל, לא יכל ללמוד תורה !

כותב ר' עקיבא איגר {שו"ת כמה, אות מ"ב} – דע לך, מילה וברית של תורה, הם יחד, שנאמר {ירמיה לג, כה} **אם לא ביריתי יומם וליילה חקות שמים וארץ לא שמתני**... מפני שאה ואה תליה – וע"י מילת הברש, נפתח הלב להבין תורה.

אותו דבר כותב העוללות אפרים – מילה חיזונית, היא הסיבה למילה פנימית.

רבותי, אם ככה נוכל לחזור לשיעור בשבוע שעבר, ולסגור את הקצוות:

דיברנו בשבוע שעבר, ששרו של עשו, הוא הסי"מ, ניסה לפגוע ברגלו של יעקב אבינו, שנקראת בשם הוד...

מה הוא רצה מהוד ?

ההוד הוא היכולת של עם ישראל, לקבוע דברים בעולם.

הסברנו שמלאכי השרת מבקשים מהקב"ה תְּנֵה הוֹדָךְ עַל הַשָּׁמַיִם – תן גם לנו את הכוח ללמוד תורה, תן לנו את הכוח לפסוק בתורה...

איפה המקום הראשון, שנתן הקב"ה לעם ישראל את הכוח לפסוק ?

{ שמות יב, ב } הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה...

אומר המדרש – אתם קובעים מתי ראש חודש !

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מְקַרְאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם.... אל תקרא אֹתָם, אלא אתם.... אתם קובעים מתי ראש חודש.

אם ככה רבותי, נוכל להבין :

אם היסוד הזה, של היכולת שניתן לעם ישראל לפסוק, ניתן ב- הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם ... אנחנו יכולים להבין דבר אחד...

הדבר הראשון שהיוונים רצו לבטל, היה ראש חודש.

מה אתם רוצים מחודש !?

כי המקום הראשון, שהקב"ה נתן לעם ישראל את ההוד, זה חודש !

אמרו היוונים – חודש !? בשום פנים ואופן לא !

מה אכפת לכם !? מה זה מפריע לכם !?

מפריע לנו דבר אחד – כי זה המקום שניתן לכם ההוד – המקום שבו אתם יכולים לפסוק !

אם ככה, נוכל להבין את מה שאמרנו בשבוע שעבר :

אומר משה רבינו למלאכים – אתם רוצים הודה של תורה !? אין הודה של תורה... למה ?

כי הודה של תורה, יש רק למי שעמל בתורה. מי שלא עמל בתורה, אין לו הודה של תורה !

ר' שמעון בר-יוחאי זכה לזה ... מתי !?!

בְּמַעֲרַת צוּרִים שְׁעַמְדָּת, שָׁם קִנִּית הוֹדְךָ וְהוֹדְךָ

הראשון שהוא הודה של תורה, מיהו ?

יעקב אבינו, שנאמר וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה....

אומר רש"י - הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה...

יעקב הוא ההוד... למה הוא נקרא הוד ?

כי יעקב בישיבת שם ועבר, 14 שנה לא ישן...

אם הוא לא ישן 14 שנה... היה נרדם על הספסל...רק המקום שכתוב וַיֵּלֶן, זה כאן שהוא יצא מבאר-שבע...

14 שנה שהוא לא ישן, שם קניית הודך !

רבותי, הראשון שהקב"ה פסק כמותו, הוא יעקב אבינו !

רוצים לראות את זה ? דבר נפלא שכתוב בפרשת נשא... זה קשור בע"ה, בשבת הבאה עלינו לטובה :

אומר המדרש (תנחומא, פרשת נשא, אות כ"ט) - ביום השמיני נשיא לבני מנשה. למדנו רבנו, נר חנכה שהותיר בה שמן ביום ראשון, מהו להדליק בה בשני. כך שנו רבותינו, נר חנכה שהותיר בה שמן ביום ראשון, מוסיף עליו כל שהוא ומדליקו ביום שני. ואם הותיר ביום שני, מוסיף עליו ביום השלישי ומדליקו. וכן בשאר הימים. אבל הותיר ביום שמיני, עושה לו מדורה בפני עצמו. למה, כיון שהקצה למצוה, אסור להשתמש ממנו. לא יאמר אדם, איני מקיים מצות זקנים הואיל ואינן מן התורה. אמר להם הקדוש ברוך הוא, בני, אין אתם רשאים לומר כך. אלא כל מה שגזרים עליכם, תהיו מקימין, שנאמר: ועשית על פי התורה אשר ירווך (דברים יז, יא). למה, שאף על דברייהם אני מסכים, שנאמר: ותגזר אמו ויקם לך (איוב כב, כח). תדע לך, שהרי יעקב בשעה שברך מנשה ואפרים, מה פתית שם, וישם את אפרים לפני מנשה (בראשית מח, כ), עשה הקטן קדם לגדול. וקיים הקדוש ברוך הוא גזרתו. אימתי, בקרבנות הנשיאים שהקריב שבט אפרים תחלה, שנאמר: ביום השביעי נשיא לבני אפרים, ואחר כך מנשה. מנין, ממה שקראו בענין ביום השמיני נשיא לבני מנשה.

אומר הקב"ה - אם יעקב פסק, שאפרים מקריב לפני מנשה, אז הוא מקריב ביום השביעי, ולא רק זה, אלא הוא מחלל שבת!

למה הוא מחלל שבת?

אם אני נותן לו להקריב ביום השביעי, זה הקרבן היחיד, שהוקרב בשבת - קרבנו של אפרים.

אבל אם כך פסק יעקב, אני עושה מה שהוא מצווה!

מה זה קשור לחנוכה??

הוא מתחיל עם נרות שמן שנישאר, וביום השמיני שורפים את הכל, כי נגמר חנוכה... אומר הקב"ה - מה שחכמים אומרים, צריך לקיים!

מה זה קשור לחנוכה??

התשובה פשוטה מאוד - אם אמרנו שכל מה שניסה שרו של עשו לפגוע, היה בכוח הפסיקה של חכמים... כאן בחנוכה, ביום השביעי שנקרא בע"ה בשבת קודש... וביום השמיני שנקרא ביום ראשון... מכאן אתה רואה, שהקב"ה מקיים את מה שחכמים גוזרים!

מי גזר???

יעקב אבינו.

אז איפה ההוד הראשון נמצא?

אצל יעקב אבינו!

אז בא שרו של עשו, ונותן מכה ברגל, של ההוד הראשון!

ולמה ברגל???

כי אמרנו בשבוע שעבר, שההבדל בין עם ישראל למלאכים, זה רק ברגל... כי מלאך נקרא בשם "עומד", שנאמר {זכריה ג, ז} ונתתי לך מהלכים בין העמדים האלה... ובן-אדם נקרא בשם "הולך".

אם בן-אדם נקרא בשם "הולך", אז שם הוא חוטף את המכה.

מי הראשון שחוטף את המכה???

יעקב אבינו, כי הוא ההוד הראשון!

אם ככה רבותי, בואו ונלך לעוד שלב:

יעקב אבינו, הוא הסמל של ההוד... אם כך, נתקדם הלאה...

כתוב בחז"ל, שבלי ברית מילה, אי אפשר להבין ברית מילה... כי אם אדם לא פותח את ערלת הבר, לא נפתחת ערלת הלב.

עפ"י זה נוכל להבין דבר נפלא ביותר :

רבותינו מלמדים אותנו, שהיסוד של אי הבנת התורה, נמצא בברית המילה.

היוונים, יש להם מטרה אחת, מהי ?

להשכיחם תורתך... אז מה הם עושים בשביל זה ?

להעבירם מחוקי רצונך. מה זה חוקי רצונך ?

ראש חודש.

ברית מילה, גם כן נקראת בשם חוק, שנאמר **וְחַק בְּשָׂארוֹ שָׁם**.

היוונים מתנגדים לברית מילה, מה הם רוצים מזה !? הרי זה לא שייך למידת ההוד !

אלא, המטרה שלהם זה להשכיח תורה מעם ישראל - **להשכיחם תורתך**... ואיך משכיחים תורה מעם ישראל ?

אומר עקילס הגר - **לְעוֹלָם אִם אֵין אָדָם נְמוּל, אֵינוֹ יְכוּל לְלַמֵּד תּוֹרָה**.

אם ככה, הם רוצים להשכיח מאיתנו את ברית המילה, כדי שלא נבין תורה.

אומר משה רבינו – ריבוננו של עולם, יש לי אליך בקשה - **בְּרַךְ ה' חֵילוֹ וּפְעָלָיו תִּרְצָה** - תעזור לשבט לוי, להילחם כנגד היוונים... למה ???

אומר המדרש – יעקב זיווג שנים כנגד שנים - יהודה כנגד בבל ובנימין כנגד מדי.

משה זיווג שנים כנגד שנים – יוסף כנגד אדום ויוון כנגד לוי... מה יש ללוי ?

רבותי, בואו ונחזור ללוי, ונראה מה רצה משה רבינו דוקא משבט לוי, שיתחבר ליוון :

{**דברים לג, ח**} **וּלְלוֹי אָמַר תְּמִיד וְאוֹרִיךְ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ בְּמִסָּה** – אין הקב"ה מרומם אדם, לפני שהוא מנסה אותו... איפה הוא ניסה אותו ??

במצרים, ששבט לוי היחיד שלא עבד עבודה זרה.

אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ בְּמִסָּה – ניסיתי אותו בעבודה זרה, ועמד. ניסיתי אותו בברית מילה, ועמד. ניסיתי אותו בתורה, ועמד.

ועוד אומר הספרי - (**דברים לג, ט**) **כִּי שָׁמְרוּ אֶמְרֶתְךָ זֹאת עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וּבְרִיתְךָ יִנְצְרוּ זֶה בְרִית מִלְּהָא**. דבר אחר **כִּי שָׁמְרוּ אֶמְרֶתְךָ** במצרים, **וּבְרִיתְךָ יִנְצְרוּ** במדבר.

עם ישראל, כולו היה ערל... היחידים שמלו את עצמם, היו שבט לוי.

עם ישראל כולו, אומר המדרש תנחומא, לא שמר על התורה, ולא למד תורה...

השבט היחיד שלמד תורה, אומר הרמב"ם, זה היה שבט לוי !

כל השנים שהיו במצרים, שבט לוי הרביץ תורה ! שבט לוי הוכיח את עצמו !

אומר המדרש {ילקוט שמעוני, פרשת וזאת הברכה} - שני קנאים היו להם לישראל - שמעון ולוי...

איפה מוצאים אותם ?

{**לד, לא**} **הַכְּזוֹנָה יַעֲשֶׂה אֶת אַחוֹתָיו !?**

בשום פנים ואופן... הורגים את כל תושבי שכם !

אומר הקב"ה – קנאים צריך לבדוק...

איפה הוא בדק אותם ?

שמעון ולוי קנאים אצל יוסף !

תופסים את יוסף, וזורקים אותו לבור... קנאים !

הם רואים, שמיוסף יצא ירבעם בן-נבט !

קנאים לעבודה זרה, וקנאים לזנות !

אומר המדרש – בדק הקב"ה את שמעון... ולא רק שלא פרע את החוב, אלא עוד לווה הלוואה יותר קשה מהראשונה... לוי הקנאי, לא רק שלא לקח הלוואה, אלא פרע והוכיח פעמיים !

אומר המדרש – בא ותראה, שמעון נפל בניסיון, כשהוא הוכיח שהוא קנאי לעבודה זרה, אצל יוסף... הוא נפל בניסיון! למה ?

כי בעגל הוא לא בא והצטרף לשבט לוי !

מי לה' אלי ! אם אתה קנאי כמוהו, תבוא ביחד איתו !

הוא לא בא ביחד... רק לוי בא.

אם אתה קנאי גדול לזנות, אז למה הנשיא שלך, זמרי בן סלוא, הולך עם כזבי בת צור !?

אתה קנאי !! 24 אלף משבט שמעון מתו !

אז גם קנאות בזנות, התברר שזו לא קנאות אמיתית, וגם בעבודה זרה התברר, שזו לא קנאות !

היחיד שהוכיח שהוא קנאי אמיתי... מיהו ???

וללוי אמר תמיך ואוריך לאיש חסיך... הוא קנאי אמיתי !

אומר משה – ריבונו של עולם, הוא קנאי אמיתי, הוא לקח הלוואות ופרע אותם ! הוא הוכיח שהוא צודק !

לוי מל את עצמו, ולוי שמר על הברית... לוי היה זה, שעמד שבכל הניסיונות !

אומר משה – אם ככה, ריבונו של עולם, אם אני מחפש איזה שבט להצמיד לשבט לוי, נגד יוון, רק אחד יכל להצטרף...

מה רצו יוון ???

רצו לעקור מאיתנו – שבת, חודש ומילה ! למה ??

כי רצו להביא לשכחת התורה !

מי יכל להילחם נגדם ???

מי ששמר על הברית מתחילתה – שבט לוי !

אם ככה נוכל להבין, שכל הברכה של משה רבינו, זה שלב אחרי שלב :

אומר משה – איך יכל להיות, שכל עם ישראל עשו את העגל, ורק שבט לוי לא !?

כי כיון שבמצרים, הם לא עבדו עבודה זרה, כי הם מלו את עצמם... כי היה להם את הכוח של **יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל....**

אז מי שמל את עצמו, יכל ללמד תורה !

עם ישראל שהיה מצרים, ולא מל את עצמו, לא למד תורה... אם הוא לא למד תורה, אז הוא התדרדר לעגל, ואם ככה, הוא התדרדר בעבודה זרה של מצרים... יוצא שהכל תלוי בזה !

אמר משה – אם אני רוצה להעמיד אחד מול אחד – אני מעמיד את שבט לוי כנגד יון !

מה פירוש המשולשים, עפ"י דברי המדרש ?

אני חושב, למה שהמדרש מתכוון זה, שהיוונים רצו לעקור מאיתנו שלושה דברים – שבת, חודש ומילה... ושבט לוי היה חזק בשלושה דברים – במילה, בתורה ובעבודה זרה.

אם אלה פני הדברים, נוכל לסיים בע"ה, בדבר נפלא:

שאלנו – אם ככה, מה הרבותא הגדולה ?

אם אתה אומר, שבמדבר נשבה לשבט לוי רוח צפונית ... אז למה משה רבינו משבח אותם !? הרי היו חייבים למול !
היתה להם רוח צפונית, כיון שלא עבדו בעגל... ולא עבדו בעגל, כיון שמלו את עצמם ... ולמה מלו עצמם ? כדי שיוכלו
ללמוד תורה... והיות שלמדו תורה, זה נתן להם את הכוח להתגבר על העבודה זרה, וזה גרם שתינתן להם הרוח
הצפונית !

אם ככה נוכל לסיים בס"ד, בדבר נפלא ביותר :

ידועה השאלה של הבית יוסף – למה חנוכה חוגגים שמונה ימים ?

אמרנו בתחילת השיעור, מה שכתוב בפרשה שלנו, שבשעה שהאחים הובאו לבית יוסף, . אז כאן הרמז לבית יוסף,
בפרשת השבוע.

אבל כתוב במפרשים... כותב את זה בעל העיתים, שבעצם נס חנוכה, היה שבעה ימים... אז למה קבעו שמונה ימים ?
לפי שביטלו מהם מצות מילה, שהיא לשמונת ימים, לכך קבעו לשמונת ימים .

הנס היה על פח השמן, לשבעה ימים ... אבל היות והיוונים רצו לעקור מאיתנו את ברית המילה, לכן יש לנו שמונה
ימים חנוכה.

בא הבני יששכר, ומביא דבר בשם החיד"א – והנה תראה, שהיות והיוונים רצו לעקור מעם ישראל שלוש מצוות, לכן
תיקנו לנו שמונה ימים... למה ?

מחר בע"ה זה ראש חודש, והם רצו לבטל חודש... אז הקב"ה נתן לנו בחנוכה ראש חודש...

הם רצו לבטל שבת... אז בע"ה עוד יומיים, יהיה שבת...

הם רצו לבטל מילה... כל מי שנולד בנר הראשון של חנוכה, יהיה נימול בנר השמיני של חנוכה...

אז רצו לבטל מאיתנו חודש, שבת ומילה !?

נתן לנו הקב"ה חג, שיהיה בו גם חודש, גם שבת וגם מילה !

שיהיה לכולנו חודש טוב ומבורך, שבת שלום וחנוכה שמח !!!